

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการภัยพิบัติ กรณีศึกษา อาคารเคหะชุมชนเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ประชาชนที่อาศัยอยู่ในการเคหะชุมชนดินแดง โดยเป็นการแสดงความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการภัยพิบัติของประเทศไทย และการเสนอแนะแนวทางในการจัดการภัยพิบัติในระยะต่อไป

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับอาคารเคหะชุมชนเขตดินแดง

ความเป็นมาของเคหะชุมชนดินแดง

กรมประชาสงเคราะห์ได้เริ่มโครงการจัดสร้างอาคารสงเคราะห์ที่ถนนดินแดงขึ้นในปี พ.ศ.2494 เพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้มีรายได้น้อย ด้วยรูปแบบบ้านไม้เรือนแถวชั้นเดียวและสองชั้น มีได้ทุนสูง รวมทั้งสิ้น 1,088 หลัง ต่อมาความต้องการด้านที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยในกรุงเทพฯ เพิ่มมากขึ้น กรมประชาสงเคราะห์พิจารณาเห็นว่า ควรมีการก่อสร้างอาคารสงเคราะห์สำหรับผู้มีรายได้น้อย แต่จะสร้างห่างไกลจากย่านชุมชนก็จะไม่สะดวกต่อการเดินทางเข้ามาทำงานในเมือง จึงจำเป็นต้องสร้างให้อยู่ในระยะห่างจากใจกลางเมืองพอสมควร ซึ่งราคาที่ดินที่อยู่ใกล้ใจกลางเมืองหรือย่านอุตสาหกรรมมีราคาสูงมาก เพื่อเป็นการประหยัดเนื้อที่ดินและสามารถสร้างที่อยู่อาศัยให้ได้จำนวนมากในเนื้อที่ดินน้อยก็จะทำได้วิธีเดียว คือ การสร้างตึกสูงขึ้นไปหลายๆ ชั้น กันเป็นห้องที่เรียกว่า แพลต (Flat) แบบในต่างประเทศ ดังนั้นคณะกรรมการสำนักงานอาคารสงเคราะห์ในสมัยนั้นจึงได้หันมาจัดทำโครงการเคหะสงเคราะห์อาคารสูงแบบแพลตเป็นครั้งแรก ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นชอบและอนุมัติให้ดำเนินการได้ตั้งแต่วันที่ พ.ศ.2504 เป็นต้นมา กรมประชาสงเคราะห์จึงดำเนินการก่อสร้างอาคารสงเคราะห์แบบไม้ที่ชำรุดทรุดโทรมออก พร้อมทั้งจัดสร้างอาคารตึกแบบแพลตแห่งแรกในประเทศไทยขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2506

อาคารเคหะชุมชนดินแดง ในปัจจุบันเป็นโครงการที่อยู่ในความรับผิดชอบของการเคหะแห่งชาติ ซึ่งรับโอนมาจากกรมประชาสงเคราะห์ เมื่อปี พ.ศ.2516 ตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 316 ประกอบด้วยอาคารแพลต 5 ชั้น ได้ทุนโล่ง จำนวน 64 อาคาร 4,144 หน่วย ซึ่งเป็นอาคารที่เริ่มก่อสร้างตั้งแต่ปี พ.ศ. 2506 เป็นต้นมา และได้มีการดำเนินการก่อสร้างอาคารในโครงการ

เพิ่มเติมอีกประมาณ 5,098 หน่วย ได้แก่ โครงการแฟลตพิเศษอาคารพาณิชย์ดินแดงจำนวน 826 หน่วย (พ.1-พ.10) โครงการดินแดงใหม่ระยะที่ 1 จำนวน 308 หน่วย (ค.1-ค.2) โครงการดินแดงใหม่ ระยะที่ 2-3 จำนวน 2,322 หน่วย (ช.1-ช.11) โครงการดินแดงเช่าซื้อ 8 ชั้น จำนวน 1,020 หน่วย โครงการดินแดง 4 จำนวน 352 หน่วย และโครงการดินแดง 5 จำนวน 270 หน่วย จนถึงปัจจุบันชุมชนดินแดงเก่าและใหม่มีที่พักอาศัยรวมทั้งสิ้น 9,200 หน่วย

ที่ตั้งโครงการ

ตั้งอยู่บริเวณแขวงดินแดง เขตดินแดง โดยพื้นที่โครงการมีความยาวเลียบตามแนวถนนหลายสาย ขอบเขตที่ดินโครงการมีดังนี้

ทิศเหนือ	ติดพื้นที่ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร
ทิศใต้	ติดถนนดินแดง และแนวบีงมักกะสัน
ทิศตะวันออก	ติดถนนมิตรไมตรีและถนนจตุรทิศ
ทิศตะวันตก	ติดถนนวิภาวดี-รังสิต

สภาพปัจจุบัน

สภาพทั่วไปของเคหะชุมชนดินแดง มีความทรุดโทรม ทั้งด้านตัวอาคาร สาธารณูปโภคสาธารณูปการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาคารแฟลตที่สร้างมาตั้งแต่ปี 2506 เนื่องจากมีอายุการใช้งานมานานกว่า 40 ปี ประกอบกับสภาพแวดล้อมรอบโครงการเปลี่ยนแปลงมีการสร้างเส้นทางการคมนาคมขนส่ง ได้แก่ ถนนวิภาวดี-รังสิต และถนนอโศก-ดินแดง ซึ่งมีปริมาณการใช้ระบบขนส่งและรถบรรทุกหนักเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดแรงสั่นสะเทือนที่ทำให้สภาพอาคารชำรุดเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว รวมทั้งมีการใช้ประโยชน์อาคารอย่างไม่ถูกต้อง เช่น มีการต่อเติมชั้นลอยภายในห้อง การใช้ปล่องขยะผิดวิธี ทำให้เกิดสภาพเสื่อมโทรมเร็วขึ้น การเคหะแห่งชาติ จึงได้มอบหมายสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (AIT) ศึกษาตรวจสอบสภาพความแข็งแรงของอาคารในเคหะชุมชน ซึ่งผลการตรวจสอบพบว่า ร้อยละ 60 ของอาคารทั้งหมด มีสภาพเก่า ทรุดโทรม และชำรุดเสียหายค่อนข้างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป็นรอยแตกร้าว ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงแข็งแรงของโครงสร้างอาคารโดยตรง และอาจเกิดผลกระทบต่อความปลอดภัยของผู้อยู่อาศัยได้

การบริหารจัดการภัยของสำนักงานเขตดินแดง

การบริหารจัดการภัยพิบัติในพื้นที่ของกรุงเทพมหานครนั้นเป็นความรับผิดชอบหลักของสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งมีขอบเขตความรับผิดชอบทั่วทั้งกรุงเทพฯ ปริมาณพลหรือตามที่ร้องขอ โดยปัจจุบันสำนักป้องกันฯ ได้รับโอนกองบังคับการตำรวจดับเพลิง สำนักงาน

ตำรวจแห่งชาติ เข้ามาอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักป้องกันฯ กรุงเทพมหานคร จึงทำให้สำนักป้องกันฯ มีหน่วยงานครอบคลุมพื้นที่ทั่วกรุงเทพฯ

ขณะที่สำนักงานเขตดินแดงซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบพื้นที่ของอาคารเคหะชุมชนดินแดงนั้นมีบทบาทเกี่ยวกับการบริหารจัดการภัยไม่มากนักเนื่องจากหน้าที่หลักในการแก้ไขปัญหาภัยที่เกิดขึ้นเป็นหน้าที่ของสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยสำนักงานเขตฯ จะมีบทบาทเป็นผู้เฝ้าระวัง ติดตาม ตรวจสอบ เตรียมความพร้อมในการรับมือกับภัยที่อาจเกิดขึ้น โดยร่วมมือกับสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในพื้นที่เพื่อเฝ้าระวัง และแก้ไขปัญหาในเบื้องต้น รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเมื่อเกิดภัยขึ้น

ปัจจุบันสำนักงานเขตดินแดงได้มีการกำหนดแนวทางการดำเนินการในเรื่องของการบริหารจัดการภัยพิบัติ ไว้ดังนี้ คือ 1) การเพิ่มความเข้มงวดในการขออนุญาตก่อสร้างและต่อเติมอาคาร ควบคุมการก่อสร้างและการใช้อาคาร รวมทั้งเร่งรัดการตรวจสอบอาคาร 2) สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยปรับบทบาทหน่วยดับเพลิง เทศกิจ อปพร. และอาสาสมัคร กทม. เข้าร่วมช่วยเหลือชุมชนในการสอดส่องดูแลความปลอดภัย และ 3) การเตรียมความพร้อมในการเผชิญเหตุฉุกเฉิน โดยประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับ สาธารณภัย และมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งจะเห็นได้ว่าแนวทางที่ได้กำหนดไว้ยังไม่สามารถนำมาปฏิบัติให้เกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรมเท่าที่ควร ประกอบกับแนวทางดังกล่าวยังขาดการมีส่วนร่วมจากประชาชนอย่างแท้จริง โดยเฉพาะประชาชนซึ่งจะเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาที่เกิดขึ้น จำเป็นที่จะต้องเข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมให้มากขึ้นกว่าในอดีตที่ผ่านมา

ตารางที่ 4.1

แสดงจำนวนประชากร จำนวนอาคาร จำนวนห้องพักในเคหะชุมชนดินแดง

จำนวนประชากร	45,000	คน
จำนวนอาคาร	87	อาคาร
จำนวนห้องพัก	9,200	ห้อง

ที่มา...หนังสือพิมพ์ คม ชัด ลึก.

http://www.bsncenter.com/news/news_view.asp?id=260.2549.

ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม (การศึกษาเชิงปริมาณ)

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ จำนวน 420 คนมีรายละเอียดดังนี้

ตารางแสดงข้อมูลส่วนที่ 1 พื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ

ตารางที่ 4.2

ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	282	67.1
หญิง	138	32.9
อายุ		
ไม่เกิน 20 ปี	65	15.5
21-30 ปี	229	54.5
31-40 ปี	74	17.6
41-50 ปี	38	9.0
51 ปีขึ้นไป	14	3.4
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	51	12.1
มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	60	14.3
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	65	15.5
อนุปริญญา	30	7.1
ปริญญาตรี	204	48.6
ปริญญาโท	10	2.4
อาชีพ		
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	59	14.0
นักเรียน/นักศึกษา	122	29.0
พนักงานบริษัทเอกชน	92	21.9
รับราชการ	9	2.2
รับจ้าง	137	32.6
แม่บ้าน	1	0.3

ตารางที่ 4.2 แสดงข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 67.1 และ เพศหญิงร้อยละ 32.9 โดยส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 21-30 ปี สูงถึงร้อยละ 54.5 รองลงมาเป็นผู้ที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ที่ร้อยละ 17.6 ด้านระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 48.6 ตามมาด้วย มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าที่ร้อยละ 15.5 สำหรับอาชีพของประชาชนส่วนใหญ่ พบว่ามีการประกอบอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 32.6 รองลงมาคือกลุ่มนักเรียนนักศึกษาที่ร้อยละ 29.0

ตารางที่ 4.3

แสดงการร่วมเป็นสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ของกลุ่มตัวอย่าง

ท่านเป็นสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) หรือไม่	จำนวน	ร้อยละ
เป็น	16	3.8
ไม่เป็น	404	96.2
รวม	420	100.0

จากตารางที่ 4.3 พบว่ามีกลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ 3.8 เท่านั้นที่เป็นสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

ตารางที่ 4.4

แสดงถึงสมาชิกในครอบครัวที่ร่วมเป็นสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ของกลุ่มตัวอย่าง

ท่านมีญาติเป็นสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) หรือไม่	จำนวน	ร้อยละ
เป็น	23	5.5
ไม่เป็น	397	94.5
รวม	420	100.0

จากตารางที่ 4.4 พบว่า มีเพียงร้อยละ 5.5 ของกลุ่มตัวอย่างที่มีสมาชิกในครอบครัวร่วมเป็นสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)

ตารางแสดงข้อมูลส่วนที่ 2. ระดับความรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติ

ตารางที่ 4.5
แสดงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภัยพิบัติของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะคำถาม	ตอบถูก		ตอบผิด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความหมายเกี่ยวกับภัยพิบัติ	311	74.0	109	26.0
ประเภทของภัยพิบัติ	236	56.2	184	43.8
สาเหตุของการเกิดภัยพิบัติ	345	82.1	75	17.9

จากตารางที่ 4.5 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในสาเหตุการเกิดภัยพิบัติสูงที่สุด โดยมีผู้ตอบถูกร้อยละ 82.1 รองลงมาคือ ความหมายเกี่ยวกับภัยพิบัติ มีผู้ตอบถูกร้อยละ 74.0 และสุดท้ายได้แก่ ประเภทของภัยพิบัติ มีผู้ตอบถูกร้อยละ 56.2

ตารางที่ 4.6
แสดงการแบ่งระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภัยพิบัติของกลุ่มตัวอย่าง

ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภัยพิบัติ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำ (ตอบถูกไม่เกิน 1 ข้อ)	94	22.4
ปานกลาง (ตอบถูก 2 ข้อ)	162	38.6
สูง (ตอบถูก 3 ข้อ)	164	39.0
รวม	420	100.0

จากตารางที่ 4.6 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภัยพิบัติอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 39.0 รองลงมาคือระดับปานกลาง ซึ่งมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันที่ร้อยละ 38.6 และมีเพียง ร้อยละ 22.4 ที่มีระดับความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับต่ำ

ตารางแสดงข้อมูลส่วนที่ 3. การเข้าร่วมบริหารจัดการภัยพิบัติของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 4.7

แสดงประสบการณ์ในการเข้าร่วมให้การช่วยเหลือและบรรเทาภัยพิบัติของกลุ่มตัวอย่าง

ท่านเคยเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาภัยพิบัติหรือไม่	จำนวน	ร้อยละ
เคยเข้าร่วม	112	26.7
- เป็นเหตุการณ์ไม่รุนแรง	42	10.0
- เป็นเหตุการณ์รุนแรง	70	16.7
ไม่เคยเข้าร่วม	308	73.3
รวม	420	100.0

ตารางที่ 4.7 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 73.3 ไม่เคยเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือหรือบรรเทาภัยพิบัติ ขณะที่ร้อยละ 26.7 เคยเข้าไปมีส่วนร่วม โดยผู้ที่เคยเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาภัยพิบัติในเหตุการณ์ที่รุนแรงคิดเป็นร้อยละ 16.7 และร้อยละ 10.0 เข้าร่วมในเหตุการณ์ที่ไม่รุนแรง

ตารางที่ 4.8

แสดงถึงสาเหตุที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาภัยพิบัติของกลุ่มตัวอย่าง

สาเหตุที่ท่านเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาภัยพิบัติ	จำนวน	ร้อยละ
1. เนื่องจากเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์โดยตรง	16	14.3
2. เนื่องจากญาติพี่น้องเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น	32	28.6
3. เนื่องจากต้องการช่วยเหลือผู้ที่ประสบภัย	64	57.1
รวม	112	100.0

ตารางที่ 4.8 แสดงให้เห็นว่าจากกลุ่มตัวอย่างที่เคยเข้าร่วมให้ความช่วยเหลือและบรรเทาภัยพิบัติ จำนวนทั้งสิ้น 112 คนนั้นพบว่าสาเหตุหลักในการเข้าร่วมคือ ความต้องการช่วยเหลือผู้ที่ประสบภัย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 57.1 รองลงมาคือ ญาติพี่น้องเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และ เป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์โดยตรง คิดเป็นร้อยละ 28.6 และ 14.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9
แสดงถึงสาเหตุของการไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือ
และบรรเทาภัยพิบัติของกลุ่มตัวอย่าง

สาเหตุที่ท่านไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาภัยพิบัติ	จำนวน	ร้อยละ
1.กลัวอันตราย	56	18.2
2.ไม่มีความพร้อมสำหรับการเผชิญภัย	202	65.6
3.คิดว่าเป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ	50	16.2
รวม	308	100.0

ตารางที่ 4.9 แสดงให้เห็นว่าจากกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เข้าร่วมให้ความช่วยเหลือและบรรเทาภัยพิบัติ จำนวนทั้งสิ้น 308 คนนั้น พบว่าสาเหตุหลักในการไม่เข้าร่วมได้แก่ การขาดความพร้อม/ไม่มีความพร้อมสำหรับการเผชิญภัย คิดเป็นร้อยละ 65.6 รองลงมาคือ กลัวอันตราย และเห็นว่าการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาภัยพิบัติเป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ คิดเป็นร้อยละ 18.2 และ 16.2 ตามลำดับ

ตารางแสดงข้อมูลส่วนที่ 4. วิธีการเตรียมความพร้อมของประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมและสนับสนุนการบริหารจัดการภัยพิบัติ

ตารางที่ 4.10
แสดงถึงความต้องการของกลุ่มตัวอย่างในกรณีที่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบ
มาให้ความรู้และฝึกซ้อมการบริหารจัดการภัยพิบัติ

หากมีหน่วยงานที่รับผิดชอบมาให้ความรู้และการฝึกซ้อมการบริหารจัดการภัยพิบัติเบื้องต้นท่านจะเข้าไปมีส่วนร่วมหรือไม่	จำนวน	ร้อยละ
เข้าร่วม	352	83.8
- มีพื้นฐานและได้ประสบการณ์ในการไปร่วมแก้ไขปัญหา	83	19.8
- อยากช่วยเหลือผู้ประสบภัย	269	64.0
ไม่เข้าร่วม	68	16.2
รวม	420	100.0

ตารางที่ 4.10 แสดงให้เห็นว่า หากมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการภัยพิบัติ เข้ามาให้ความรู้และมีการฝึกซ้อมการบริหารจัดการภัยพิบัติเบื้องต้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 83.8 จะเข้าร่วมในการให้ความช่วยเหลือหรือบรรเทาภัยพิบัติ ขณะที่ร้อยละ 16.2 จะไม่เข้าร่วม โดยผู้ที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาภัยพิบัติเนื่องจากอยากช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 64.0 รองลงมาคือมีพื้นฐานและได้ประสบการณ์ในการไป ร่วมแก้ไขปัญหา ที่ร้อยละ 19.8

ตารางที่ 4.11
แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการที่เหมาะสมในการให้ความรู้เกี่ยวกับ
การจัดการภัยพิบัติของกลุ่มตัวอย่าง

วิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติ	จำนวน	ร้อยละ
1. การให้ความรู้โดยการบรรยายให้ประชาชนในชุมชนรับฟัง	148	35.2
2. การฝึกอบรมในหลักสูตรการจัดการภัยพิบัติ	91	21.7
3. การฝึกซ้อมแผนรองรับการจัดการภัยพิบัติ	122	29.0
4. การสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกัน และกัน ของคนในชุมชนเอง	59	14.0
รวม	420	100.0

จากตารางที่ 4.11 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 35.2 เห็นว่า การให้ความรู้โดยการบรรยายให้ประชาชนในชุมชนรับฟัง เป็นวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการภัยพิบัติ รองลงมาคือ การฝึกซ้อมแผนรองรับการบริหารจัดการภัยพิบัติ คิดเป็นร้อยละ 29.0 และ การฝึกอบรมในการบริหารจัดการภัยพิบัติ คิดเป็นร้อยละ 21.7 ตามลำดับ ขณะที่มีการฝึกอบรมเพียงร้อยละ 14.0 เห็นว่าการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ของคนในชุมชนเอง เป็นวิธีการที่เหมาะสมที่สุด

ตารางแสดงข้อมูลส่วนที่ 5. ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อม
ในด้านต่างๆต่อการบริหารจัดการภัยพิบัติ

ตารางที่ 4.12
แสดงถึงการเตรียมความพร้อมระดับบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง
ในการเข้าไปมีส่วนร่วมบริหารจัดการภัยพิบัติ

การเตรียมการ ในด้านต่างๆ	การเตรียมความพร้อมระดับบุคคล					ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน
	ไม่มี	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก		
การเตรียมการในด้าน เครื่องมืออุปกรณ์สำหรับ แก้ไขสถานการณ์เบื้องต้น	34 (8.1)	50 (11.9)	144 (34.3)	155 (36.9)	37 (8.8)	3.26	1.05
การเตรียมการในด้าน ช่องทางการติดต่อ ประสานงานกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องในการแก้ไข สถานการณ์ เช่น เบอร์ โทรศัพท์แจ้งเหตุ	21 (5.0)	63 (15.0)	104 (24.8)	16 (38.1)	72 (17.1)	3.47	1.09
การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้งาน ของเครื่องมือ อุปกรณ์ที่ สนับสนุนการแก้ไข สถานการณ์ในเบื้องต้น	36 (8.6)	64 (15.2)	121 (28.8)	154 (36.7)	45 (10.7)	3.26	1.11
การฝึกอบรมให้ความรู้ในการ จัดการกับภัยพิบัติจาก หน่วยงานภาครัฐ	68 (16.2)	66 (15.7)	132 (31.4)	123 (29.3)	31 (7.4)	2.96	1.18
การฝึกซ้อมแผนรองรับการ ดำเนินการจัดการภัยพิบัติ	111 (26.4)	61 (14.5)	104 (24.8)	107 (25.5)	37 (8.8)	2.76	1.32

จากตารางที่ 4.12 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเตรียมความพร้อมระดับบุคคลเกี่ยวกับเตรียมการในด้านช่องทางการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขสถานการณ์ เช่น เบอร์โทรศัพท์แจ้งเหตุ สูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 รองลงมาคือ การเตรียมการในด้านเครื่องมืออุปกรณ์สำหรับแก้ไขสถานการณ์เบื้องต้น และการเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้งานของเครื่องมือ อุปกรณ์ที่สนับสนุนการแก้ไขสถานการณ์ในเบื้องต้น ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.26 ตามมาด้วย การฝึกอบรมให้ความรู้ในการจัดการกับภัยพิบัติจากหน่วยงานภาครัฐมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.96 ขณะที่ การฝึกซ้อมแผนรองรับการดำเนินการจัดการภัยพิบัติ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดที่ 2.76

ตารางที่ 4.13

แสดงระดับ "การเตรียมความพร้อมระดับบุคคล" ในการบริหารจัดการภัยพิบัติของกลุ่มตัวอย่าง

การเตรียมความพร้อมระดับบุคคล ในการบริหารจัดการภัยพิบัติ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มี	48	11.4
น้อยที่สุด	89	21.2
น้อย	120	28.6
ปานกลาง	120	28.6
มาก	43	10.2
รวม	420	100.0

จากตารางที่ 4.13 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง มี "การเตรียมความพร้อมระดับบุคคล" อยู่ในระดับปานกลาง และระดับน้อยเป็นส่วนใหญ่ โดยมีสัดส่วนเท่ากันที่ร้อยละ 28.6 รองลงมาคือ "การเตรียมความพร้อมระดับบุคคล" อยู่ในระดับน้อยที่สุด ที่ร้อยละ 21.2 และไม่มี "การเตรียมความพร้อมระดับบุคคล" ที่ร้อยละ 11.4 ขณะที่ไม่มีเพียงร้อยละ 10.2 เท่านั้นที่มี "การเตรียมความพร้อมระดับบุคคล" อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.14
แสดงระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อม
ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการภัยพิบัติ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับ ความพร้อมของหน่วยงาน					ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน
	ไม่มี	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก		
กระทรวงกลาโหม (ทหาร)	12 (2.9)	20 (4.8)	83 (19.8)	153 (36.4)	152 (36.2)	3.98	1.00
กระทรวงมหาดไทย	15 (3.6)	31 (7.4)	102 (24.3)	190 (45.2)	82 (19.5)	3.70	0.98
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	11 (2.6)	36 (8.6)	96 (22.9)	169 (40.2)	108 (25.7)	3.78	1.01
อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่าย พลเรือน (อปพร.)	11 (2.6)	20 (4.8)	81 (19.3)	153 (36.4)	155 (36.9)	4.00	0.99
มูลนิธิต่างๆ เช่น ร่วม กตัญญู ปอเต็กตึ๊ง	3 (0.7)	14 (3.3)	62 (14.8)	164 (39.0)	177 (42.1)	4.19	0.86
กรุงเทพมหานคร/ สำนักงานเขต	10 (2.4)	31 (7.4)	115 (27.4)	183 (43.6)	81 (19.3)	3.70	0.94
ภาคเอกชน	185 (44.0)	42 (10.0)	96 (22.9)	75 (17.9)	22 (5.2)	2.30	1.33

จากตารางที่ 4.14 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า มูลนิธิต่าง ๆ เช่น ร่วมกตัญญู ปอเต็กตึ๊ง เป็นหน่วยงานที่มีความพร้อมในการจัดการและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 รองลงมาคือ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) มีค่าเฉลี่ยที่ 4.00 ตามมาด้วย กระทรวงกลาโหมและสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 และ 3.78 ตามลำดับ ขณะเดียวกันกลุ่มตัวอย่างเชื่อว่าภาคเอกชนเป็นหน่วยงานที่มีการเตรียมพร้อมในการจัดการและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติต่ำที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.30

ตารางที่ 4.15
แสดงระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมด้านเครื่องมือ
ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการภัยพิบัติ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ระดับการเตรียมความพร้อมด้าน เครื่องมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการบริหารจัดการภัยพิบัติ					ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน
	ไม่มี	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก		
กระทรวงกลาโหม (ทหาร)	8 (1.9)	20 (4.8)	81 (19.3)	158 (37.6)	153 (36.4)	4.02	0.96
กระทรวงมหาดไทย	16 (3.8)	33 (7.9)	86 (20.5)	200 (47.6)	85 (20.2)	3.73	1.00
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	15 (3.6)	38 (9.0)	65 (15.5)	198 (47.1)	104 (24.8)	3.80	1.02
อาสาสมัครป้องกันภัย ฝ่ายพลเรือน (อปพร.)	6 (1.4)	15 (3.6)	95 (22.6)	183 (43.6)	121 (28.8)	3.95	0.89
มูลนิธิต่างๆ เช่น ร่วม กตัญญู ปอเต็กตึ๊ง	4 (1.0)	16 (3.8)	73 (17.4)	202 (48.1)	125 (29.8)	4.02	0.84
กรุงเทพมหานคร/ สำนักงานเขต	10 (2.4)	22 (5.2)	128 (30.5)	188 (44.8)	72 (17.1)	3.69	0.90
ภาคเอกชน	194 (46.2)	36 (8.6)	96 (22.9)	74 (17.6)	20 (4.8)	2.26	1.33

จากตารางที่ 4.15 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า กระทรวงกลาโหม และมูลนิธิ
 ต่างๆ เช่น ร่วมกตัญญู ปอเต็กตึ๊ง เป็นหน่วยงานที่มีการเตรียมความพร้อมด้านเครื่องมือในการ
 จัดการและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติสูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 รองลงมาคือ อาสาสมัครป้องกันภัย
 ฝ่ายพลเรือน (อปพร.) มีค่าเฉลี่ย ที่ 3.95 ตามมาด้วย สำนักงานตำรวจแห่งชาติและ
 กระทรวงมหาดไทย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 และ 3.73 ตามลำดับ ขณะที่กลุ่มตัวอย่างมีความเห็น
 ว่าภาคเอกชนเป็นหน่วยงานที่มีการเตรียมความพร้อมของเครื่องมือในการจัดการและแก้ไขปัญหา
 ภัยพิบัติต่ำที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.26

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการภัยพิบัติ

สมมติฐานที่ 1.1 เพศมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการภัยพิบัติ

ตารางที่ 4.16

แสดงถึงเพศกับมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการภัยพิบัติ

เพศ	การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารจัดการภัยพิบัติ		รวม	χ^2	P-value
	เข้าร่วม	ไม่เข้าร่วม			
ชาย	235 (83.3)	47 (16.7)	282 (100.0)	0.143	0.705
หญิง	117 (84.8)	21 (15.2)	138 (100.0)		
รวม	352 (83.8)	68 (16.2)	420 (100.0)		

จากตารางที่ 4.16 ค่า P-value มีค่าเท่ากับ 0.705 ซึ่งมากกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ในการศึกษาครั้งนี้ที่ 0.05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า **เพศไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการภัยพิบัติ**

สมมติฐานที่ 1.2 อายุมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการภัยพิบัติ

ตารางที่ 4.17

แสดงถึงอายุกับการมีส่วนร่วมบริหารจัดการภัยพิบัติของกลุ่มตัวอย่าง

อายุ	การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารจัดการภัยพิบัติ		รวม	χ^2	P- value
	เข้าร่วม	ไม่เข้าร่วม			
ไม่เกิน 20 ปี	43 (66.2)	22 (33.8)	65 100.0	27.852	0.000
21-30 ปี	204 (89.1)	25 (10.9)	229 100.0		
31-40 ปี	65 (87.8)	9 (12.2)	74 100.0		
41-50 ปี	32 (84.2)	6 (15.8)	38 100.0		
51 ปีขึ้นไป	8 (57.1)	6 (42.9)	14 100.0		
รวม	352 (83.8)	68 (16.2)	420 (100.0)		

จากตารางที่ 4.17 ค่า P-value มีค่าเท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ในการศึกษาครั้งนี้ที่ 0.05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า **อายุมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการภัยพิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05** โดยกลุ่มผู้ที่มีอายุไม่เกิน 20 ปี และกลุ่มผู้ที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป มีความต้องการในการเข้าร่วมการจัดการบริหารจัดการภัยพิบัติในสัดส่วน ร้อยละ 66.2 และ ร้อยละ 57.1 ซึ่งต่ำกว่ากลุ่มอื่นๆ (21-50 ปี) ที่มีสัดส่วนในความต้องการเข้าร่วม สูงกว่า ร้อยละ 80.0

สมมติฐานที่ 1.3 ระดับการศึกษามีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการภัยพิบัติ

ตารางที่ 4.18

แสดงความสัมพันธ์ของระดับการศึกษากับการมีส่วนร่วมบริหารจัดการภัยพิบัติของกลุ่มตัวอย่าง

ระดับการศึกษา	การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารจัดการภัยพิบัติ		รวม	χ^2	P-value
	เข้าร่วม	ไม่เข้าร่วม			
ประถมศึกษา	45 (88.2)	6 (11.8)	51 (100.0)	5.154	0.397
มัธยมศึกษาตอนต้นหรือ เทียบเท่า	53 (88.3)	7 (11.7)	60 (100.0)		
มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า	56 (86.2)	9 (13.8)	65 (100.0)		
อนุปริญญา	27 (90.0)	3 (10.0)	30 (100.0)		
ปริญญาตรี	163 (79.9)	41 (20.1)	204 (100.0)		
ปริญญาโท	8 (80.0)	2 (20.0)	10 (100.0)		
รวม	352 (83.8)	68 (16.2)	420 (100.0)		

จากตารางที่ 4.18 ค่า P-value มีค่าเท่ากับ 0.397 ซึ่งมากกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ในการศึกษาครั้งนี้ที่ 0.05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า **ระดับการศึกษาไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการภัยพิบัติ**

สมมติฐานที่ 1.4 อาชีพมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการภัยพิบัติ

ตารางที่ 4.19

แสดงถึงความสัมพันธ์ของอาชีพกับการมีส่วนร่วมบริหารจัดการภัยพิบัติของกลุ่มตัวอย่าง

อาชีพ	การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารจัดการภัยพิบัติ		รวม	χ^2	P-value
	เข้าร่วม	ไม่เข้าร่วม			
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	50 (84.7)	9 (15.3)	59 (100.0)	10.158	0.071
นักเรียน/นักศึกษา	97 (79.5)	25 (20.5)	122 (100.0)		
พนักงานบริษัทเอกชน	76 (82.6)	16 (17.4)	92 (100.0)		
แม่บ้าน	0 (0.00)	1 (100.0)	1 (100.0)		
รับจ้าง	120 (87.6)	17 (12.4)	137 (100.0)		
รับราชการ	9 (100.0)	0 (100.0)	9 (100.0)		
รวม	352 (83.8)	68 (16.2)	420 (100.0)		

จากตารางที่ 4.19 ค่า P-value มีค่าเท่ากับ 0.071 ซึ่งมากกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ในการศึกษาครั้งนี้ที่ 0.05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า **อาชีพไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการภัยพิบัติ**

สมมติฐานที่ 2 ระดับความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวกับภัยพิบัติมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการภัยพิบัติ

ตารางที่ 4.20

แสดงถึงความสัมพันธ์ของระดับความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวกับภัยพิบัติกับการมีส่วนร่วมบริหารจัดการภัยพิบัติของกลุ่มตัวอย่าง

ระดับความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวกับภัยพิบัติ	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการภัยพิบัติ		รวม	χ^2	P-value
	เข้าร่วม	ไม่เข้าร่วม			
ต่ำ	75 (79.8)	19 (20.2)	94 (100.0)	1.482	0.477
ปานกลาง	137 (84.6)	25 (15.4)	162 (100.0)		
สูง	140 (85.4)	24 (14.6)	164 (100.0)		
รวม	352 (83.8)	68 (16.2)	420 (100.0)		

จากตารางที่ 4.20 ค่า P-value มีค่าเท่ากับ 0.477 ซึ่งมากกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ในการศึกษาครั้งนี้ที่ 0.05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า **ระดับความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวกับภัยพิบัติไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการภัยพิบัติ**

สมมติฐานที่ 3 การเตรียมความพร้อมในระดับบุคคลมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการภัยพิบัติ

ตารางที่ 4.21
แสดงถึงความสัมพันธ์ของการเตรียมความพร้อมในระดับบุคคลกับการมีส่วนร่วมบริหารจัดการภัยพิบัติของกลุ่มตัวอย่าง

การเตรียมความพร้อม ในระดับบุคคล	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ บริหารจัดการภัยพิบัติ		รวม	χ^2	P-value
	เข้าร่วม	ไม่เข้าร่วม			
ไม่มี	34 (70.8)	14 (29.2)	48 (100.0)	10.158	0.071
น้อย	77 (86.5)	12 (13.5)	89 (100.0)		
น้อยที่สุด	102 (85.0)	18 (15.0)	120 (100.0)		
ปานกลาง	101 (84.2)	19 (15.8)	120 (100.0)		
มาก	38 (88.4)	5 (11.6)	43 (100.0)		
รวม	352 (83.8)	68 (16.2)	420 (100.0)		

จากตารางที่ 4.21 ค่า P-value มีค่าเท่ากับ 0.071 ซึ่งมากกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ในการศึกษาครั้งนี้ที่ 0.05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การเตรียมความพร้อมในระดับบุคคลไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการภัยพิบัติ

ข้อมูลกรณีการสัมภาษณ์เจาะลึก (การศึกษาเชิงคุณภาพ)

ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก ซึ่งได้ดำเนินการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในอาคารเคหะชุมชนเขตดินแดง จำนวน 30 คน โดยสรุปกรณีการสัมภาษณ์ เป็นรายชื่อตามประเด็น ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการภัยพิบัติ

1.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการภัยพิบัติ

1.1.1 หน่วยงานภาครัฐ

1) หน่วยงานภาครัฐเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการแก้ไขปัญหาภัยพิบัติที่เกิดขึ้น และมีความพร้อมในการแก้ไขปัญหาในด้านต่างๆ เช่น ด้านบุคลากร ด้านเครื่องมือ และด้านงบประมาณ

2) หน่วยงานภาครัฐควรทำหน้าที่ส่งเสริมให้ความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับภัยพิบัติ และวิธีการแก้ไขปัญหาภัยพิบัติให้กับประชาชน เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภัยพิบัติอย่างถูกต้อง รวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง

3) การแก้ไขปัญหาของหน่วยงานภาครัฐมีความล่าช้า ไม่ทันต่อความรุนแรงที่เกิดขึ้น และยังไม่สามารถจัดการกับปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขาดการจัดการที่จริงจัง ไม่มีความพร้อมในการแก้ไขปัญหาทั้งด้านบุคลากรและเครื่องมือที่ใช้สำหรับการแก้ไขปัญหา

4) การแก้ไขปัญหาที่ผ่านมาของหน่วยงานภาครัฐมักให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาภายหลังเหตุการณ์ได้เกิดขึ้นแล้ว ขาดการแจ้งเตือนให้ประชาชนได้รับทราบถึงแนวโน้มของภัยที่จะเกิดขึ้น และไม่มีความตื่นตัวที่จะแก้ไขปัญหา ซึ่งจากเหตุการณ์ความรุนแรงที่ผ่านมาทำให้ภาครัฐต้องให้ความสำคัญและตระหนักกับปัญหาเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งปรับปรุงกระบวนการในแก้ไขปัญหาภัยพิบัติให้ดียิ่งขึ้นด้วย

5) ประชาชนไม่ได้คาดหวังหรือรอคอยการช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐในการให้ความช่วยเหลือและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เพราะที่ผ่านมาประชาชนก็ต้องช่วยเหลือตนเองมาโดยตลอด ดังนั้นท้ายที่สุดแล้วการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นก็จะต้องเป็นหน้าที่ของประชาชน ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรง

1.1.2 หน่วยงานภาคเอกชน

1) ประชาชนมีความคิดเห็นเห็นว่าหน่วยงานภาคเอกชนมีความพร้อมในด้านบุคลากร เครื่องมือที่ทันสมัย สามารถเข้าถึงพื้นที่และมีการปฏิบัติงานที่มีความรวดเร็วกว่าหน่วยงานภาครัฐ

2) หน่วยงานภาคเอกชนยังไม่มีบทบาทที่ชัดเจนในการให้ความช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยตรง โดยที่ผ่านมามักเป็นหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน ส่งเสริม ฟื้นฟู ภายหลังสิ้นสุดภัย และการบริจาคสิ่งของให้กับผู้ประสบภัยเป็นส่วนใหญ่

3) การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นควรเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วย เนื่องจากภาคเอกชนยังไม่ได้มีการนำทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ และภาครัฐควรขอรับการสนับสนุนปัจจัยในด้านต่างๆ เพิ่มเติมจากหน่วยงานภาคเอกชน เพื่อใช้สำหรับการแก้ไขปัญหา

4) หน่วยงานภาคเอกชนเป็นหน่วยงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการภัยพิบัติ และภาคเอกชนก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้เพราะไม่มีศักยภาพเพียงพอ ดังนั้น การแก้ไขปัญหาจึงจำเป็นต้องร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในการดำเนินการแก้ไขปัญหา

1.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการภัยพิบัติ

1.2.1 ความรู้ในการใช้งานเครื่องมือและอุปกรณ์ฯ

1) ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้งานเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ โดยจะมีเพียงประชาชนบางกลุ่มเท่านั้นที่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้งานเครื่องมือฯ ซึ่งอาจเกิดจากการผ่านการฝึกอบรมมาแล้วจากสถานที่ทำงาน หรืออาจจะเป็นการเรียนรู้การใช้งานเพื่อเป็นการเตรียมการไว้เบื้องต้น

2) ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้งานเครื่องมือและอุปกรณ์ส่วนใหญ่มักเป็นเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหากลุ่มภัยพิบัติโดยตรง และที่ผ่านมายังไม่ได้มีการเผยแพร่ความรู้ให้กับประชาชนทั่วไปได้เรียนรู้ถึงการใช้งานเครื่องมือและอุปกรณ์ ขณะเดียวกันมิได้มีหน่วยงานใดเข้ามาให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้งานเครื่องมือฯ ให้กับประชาชน

3) สำหรับการใช้งานเครื่องมือและอุปกรณ์ฯ ในเบื้องต้นประชาชนน่าจะจะสามารถใช้งานได้บ้างเมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้น เนื่องจากเครื่องมือต่างๆสามารถเรียนรู้วิธีการใช้งานได้

ด้วยตนเอง แต่ขณะเดียวกันหากไม่มีความรู้สำหรับการใช้งานอย่างถูกต้องก็อาจจะทำให้การแก้ไข ปัญหาขาดประสิทธิภาพได้เช่นกัน

1.2.2 ความพร้อมของเครื่องมือและอุปกรณ์ฯ ต่อการปฏิบัติงาน

1) เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ขาดความรู้ในการใช้งานเครื่องมือและอุปกรณ์ฯ จึงส่งผลให้ประชาชนขาดความพร้อมในการใช้งานเครื่องมือและอุปกรณ์ฯ ต่างๆ เหล่านี้ด้วย

2) เครื่องมือและอุปกรณ์ฯ ที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่มีความพร้อมต่อการปฏิบัติงานหาก เกิดเหตุการณ์ขึ้น เนื่องจากไม่มีการติดตามตรวจสอบความพร้อมใช้งานของเครื่องมือต่าง ๆ เหล่านี้

3) เครื่องมือและอุปกรณ์ที่มีอยู่สามารถนำไปใช้ได้เพียงบางส่วน เนื่องจากได้มีการชำรุด สูญหาย ทำให้ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานหากเกิดเหตุการณ์ขึ้น ประกอบกับในปัจจุบันยัง ขาดเครื่องมือที่มีความทันสมัยที่สามารถนำมาใช้สำหรับการแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2.3 สถานที่ที่ติดตั้งที่สะดวกต่องานใช้งาน

1) สำหรับสถานที่ติดตั้งเครื่องมือและอุปกรณ์ในปัจจุบันสามารถพบเห็นได้ง่าย มีความชัดเจน และสะดวกต่อการใช้งานหากเกิดเหตุการณ์ขึ้นจริง แต่ปัจจุบันจุดติดตั้งบางจุดไม่มี เครื่องมือหรืออุปกรณ์เหล่านั้นแล้ว

2) สถานที่ติดตั้งเครื่องมือและอุปกรณ์ยังมีไม่เพียงพอ และทั่วถึงประชาชน ส่วนใหญ่และยังมีไม่ครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่ ประกอบกับในบางจุดไม่มีสถานที่ติดตั้งเครื่องมือและ อุปกรณ์ซึ่งหากเกิดเหตุอาจไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ทั้งนี้ประชาชนมีความคิดเห็น ว่า ควรนำเครื่องมือและอุปกรณ์มาดำเนินการติดตั้งให้ครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่

1.2.4 การทดสอบการใช้งานในภาวะปกติ

1) ในภาวะปกตินั้นที่ผ่านมายังไม่เคยมีการตรวจสอบความพร้อมของอุปกรณ์ต่อการ ใช้งานจริง ประกอบกับในจุดติดตั้งบางแห่งไม่มีเครื่องมือและอุปกรณ์แล้ว และบางจุดเครื่องมือ และอุปกรณ์ไม่สามารถใช้งานได้ จึงทำให้ไม่ได้มีการตรวจสอบการใช้งานของเครื่องมือในภาวะปกติ

2) ควรมีการกำหนดระยะเวลาในการทดสอบเครื่องมือและอุปกรณ์อย่าง ต่อเนื่อง โดยอาจกำหนดในระยะเวลา 3 – 6 เดือนต่อครั้งเป็นต้น เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อม ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ให้สามารถใช้งานได้หากเกิดเหตุการณ์ขึ้น

1.3 บทบาทของภาคประชาชน

1.3.1 ชั้นก่อนเกิดเหตุ

1) มีประชาชนเพียงบางกลุ่มเท่านั้นที่มีการติดตาม ฝ้าระวัง และให้ความสนใจกับแนวโน้มของการเกิดภัย ในขณะที่ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการติดตามฝ้าระวัง และเตรียมการป้องกันบรรเทาภัยที่อาจจะเกิดขึ้น

2) ประชาชนจะต้องดำเนินการติดตามตรวจสอบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับภัย และให้ข้อมูลต่าง ๆ แก่เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการที่จะได้ดำเนินการติดตามตรวจสอบปัญหา และวางแผนในการรับมือกับปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง

3) ประชาชนควรตระหนักและให้ความสำคัญเกี่ยวกับภัยพิบัติให้มากขึ้น มีการติดตามข่าวสาร แนวโน้มของการเกิดภัย ประสานเจ้าหน้าที่เพื่อเตรียมการแก้ไขปัญหา และเตรียมความพร้อมรองรับกับความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้น

4) ขณะเดียวกันประชาชนเองไม่ทราบว่าจะต้องดำเนินการอย่างไร ขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทของตนเอง ทำให้ในชั้นก่อนเกิดเหตุประชาชนจึงไม่มีบทบาทใดๆ ประชาชนยังขาดความพร้อมในระดับบุคคล และการเตรียมการรองรับกับปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น จึงส่งผลกระทบต่อการแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้น

5) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้และทำความเข้าใจกับประชาชนเกี่ยวกับวิธีการในการเตรียมความพร้อม รวมทั้งการฝึกซ้อมการแก้ไขปัญหาเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดกรณีภัยพิบัติขึ้น ซึ่งหากประชาชนไม่มีความรู้ความเข้าใจแล้วจะทำให้ประชาชนไม่เห็นความสำคัญของเรื่องนี้

1.3.2 ชั้นขณะเกิดเหตุ

1) ประชาชนยังไม่มีความพร้อมในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าขณะเกิดภัย จึงทำให้เกิดความสับสน วุ่นวาย และอาจกลายเป็นปัญหา อุปสรรค ต่อการทำงาน ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหา แต่ขณะเดียวกันก็มีประชาชนบางส่วนที่สามารถจัดการกับปัญหาได้เป็นอย่างดี

2) การแก้ไขปัญหาลักษณะเกิดเหตุที่ผ่านมาประชาชนส่วนใหญ่ยินดีที่จะให้การช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาอย่างเต็มที่ และที่ผ่านมาก็สามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ดี ตามกำลังความสามารถที่จะทำได้

- 3) หากมีการเตรียมการในด้านต่างๆที่ได้อยู่แล้ว เมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้นก็จะสามารถจัดการกับปัญหา และลดความสับสน วุ่นวายลงได้ โดยการเตรียมการอาจจะเป็นการฝึกซ้อมการจัดการกับปัญหา ซึ่งเมื่อเกิดเหตุขึ้นประชาชนก็จะมีแนวทางสำหรับการแก้ไขปัญหา
- 4) ขณะเกิดเหตุประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการภัยพิบัติควรให้ความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเข้ามามีส่วนร่วมในการระงับเหตุ
- 5) ปัญหาที่เกิดขึ้นในบางครั้งเป็นเหตุการณ์ขนาดเล็ก แต่เนื่องจากประชาชนขาดทักษะในการแก้ไขปัญหาที่ถูกต้องทำให้ปัญหาดังกล่าวลุกลาม และขยายวงกว้างกว่าเดิม ส่งผลกระทบและสร้างความเสียหายเพิ่มมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติ

2.1 ชั้นของการเตรียมความพร้อม

- 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางหรือวิธีการแก้ไขปัญหาในเบื้องต้น การให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและลดความรุนแรงจากผลกระทบของเหตุการณ์ภัยพิบัติที่เกิดขึ้น การปลูกฝังจิตสำนึกให้กับประชาชนได้มีการเตรียมการเฝ้าระวังอันตรายที่อาจจะเกิด และส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเพิ่มมากขึ้น
- 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนควรมีการตรวจสอบความพร้อมของเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการแก้ไขปัญหาให้มีความพร้อมใช้งานอยู่เสมอ รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการดำเนินการจัดหาเครื่องมือที่มีความทันสมัย เพื่อนำมาใช้สำหรับการแก้ไขปัญหาให้มีประสิทธิภาพ และลดความรุนแรงของภัยที่เกิดขึ้น
- 3) หน่วยงานภาครัฐควรจัดการฝึกซ้อมแผน เนื่องจากการฝึกซ้อมแผนจะเป็นวิธีการที่จะทำให้ประชาชนเกิดความรู้และมีแนวทางในการดำเนินการแก้ไขปัญหาลักษณะเกิดภัยได้เป็นอย่างดี ดังนั้นการเตรียมความพร้อมที่ดีควรให้ความสำคัญกับการฝึกซ้อมแผนเพื่อให้ทราบถึงขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจน โดยควรมีการฝึกซ้อมอย่างน้อย ปีละ 2-3 ครั้ง
- 4) หน่วยงานภาครัฐและประชาชนควรที่จะดำเนินการติดตามตรวจสอบแนวโน้มการเกิดภัย และควรที่จะมีการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า เพื่อจะได้ดำเนินการเตรียมการรับมือกับปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้
- 5) ควรมีการให้ความรู้กับประชาชนตั้งแต่เด็กในทุกๆระดับ เริ่มตั้งแต่ระดับอนุบาล และให้ความรู้กับประชาชนในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดภัย โดยในแต่ละพื้นที่จะต้องให้ความรู้ที่แตกต่างกันเนื่องจากแนวโน้มของการเกิดภัยในแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน

2.2 ^๕ขั้นของการแก้ไขปัญหาขณะเกิดเหตุ

- 1) ควรที่จะมีการติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐและผู้ที่เกี่ยวข้อง
อย่างเป็นระบบ เพราะจะได้สามารถเข้าถึงพื้นที่ได้อย่างรวดเร็วและเพิ่มประสิทธิภาพในการ
จัดการภัยพิบัติได้ดียิ่งขึ้น
- 2) หน่วยงานภาครัฐต้องเป็นหน่วยงานหลักในการแก้ไขปัญหา โดยประชาชน
อาจให้ความช่วยเหลือ หรือสนับสนุนการดำเนินงานได้ในบางส่วนเท่านั้น
- 3) หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนควรร่วมมือกันในการให้ความ
ช่วยเหลือผู้ประสบภัยในด้านต่างๆ เช่น ด้านที่อยู่อาศัย ด้านสาธารณสุข เครื่องอุปโภคบริโภค
- 4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการปัญหาภัยพิบัติควรที่จะจัดส่ง
เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ความชำนาญ เข้ามาดำเนินการแก้ไขปัญหา เพื่อให้การแก้ไขปัญหาเป็นไป
ด้วยความรวดเร็ว ถูกต้องเหมาะสม มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยลดความสูญเสียที่เกิดขึ้นได้
- 5) การแก้ไขปัญหาขณะเกิดเหตุจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับ
เตรียมความพร้อมระดับบุคคล โดยหากมีการเตรียมความพร้อมหรือเตรียมการที่ดีก็จะทำให้
เมื่อเกิดเหตุการณ์ประชาชนจะสามารถแก้ไขปัญหาได้เองอย่างอัตโนมัติ

การวิเคราะห์ผลการศึกษา

จากการศึกษาซึ่งแบ่งออกเป็นการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ผลการศึกษาออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ผลการศึกษาในเชิงปริมาณ

1.1 การวิเคราะห์ผลถึงการรับรู้ในบทบาทของสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)

ผลการศึกษาพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) รวมทั้งสมาชิกหรือคนในครอบครัวก็ไม่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิก อปพร. จึงสะท้อนให้เห็นว่าประชาชนอาจจะไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายภัยพิบัติและการบรรเทาภัยในเบื้องต้น เนื่องจากอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนจะเป็นผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชิต ตันติศักดิ์¹ ที่ศึกษาบทบาทของ อปพร. (ศึกษาเฉพาะเทศบาลนครเชียงใหม่) ที่มีต่อสังคม พบว่า อปพร. จะมีหน้าที่ในการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับภัยต่างๆ เพื่อแจ้งเตือนให้กับประชาชน มีการจัดเตรียมอุปกรณ์สนับสนุนเครื่องมือเครื่องใช้ในการป้องกันภัยในพื้นที่ ให้การสนับสนุนการฝึกซ้อมแผนการป้องกันภัย ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย และร่วมระงับและบรรเทาภัย พร้อมทั้งสนับสนุนหน่วยงานในการบรรเทาภัยที่เกิดขึ้น ดังนั้นหากประชาชนหรือบุคคลในครอบครัวได้ร่วมเป็นสมาชิก อปพร. ก็จะช่วยทำให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภัยพิบัติ และมีความพร้อมระดับบุคคลสำหรับการแก้ไขปัญหายภัยพิบัติ ได้ดีขึ้น

1.2 การวิเคราะห์ผลถึงระดับความรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติ

ผลการศึกษาพบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีระดับความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 81 ขึ้นไป) ถึงร้อยละ 39 (จำนวน 164 คน) ทั้งที่ยังไม่มีหน่วยงานใดเข้าไปให้ความรู้หรือทำความเข้าใจกับประชาชนเกี่ยวกับเรื่องนี้ จึงอาจสันนิษฐานได้ว่าในปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับภัยพิบัติ

¹ พิชิต ตันติศักดิ์, "บทบาทของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลนครเชียงใหม่", (รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), น.64-65.

ได้ถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นประเด็นที่สังคมให้ความสนใจ ซึ่งจะเห็นได้จากสื่อต่างๆ ทั้งโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ ที่ออกมาเผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ดังนั้นจึงแสดงว่าความรู้ ความเข้าใจ อาจเกิดจากการเรียนรู้ของประชาชนเอง หรืออาจเกิดจากการที่ประชาชนเริ่มตระหนัก และให้ความสนใจต่อปัญหาเกี่ยวกับภัยพิบัติมากขึ้น เนื่องจากปัญหาภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้น ทำให้ประชาชนเริ่มตื่นตัวและให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ซึ่งเป็นโอกาสดีหากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐจะเข้าไปสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเพิ่มเติมเกี่ยวกับภัยและการแก้ไขปัญหาภัยพิบัติในเบื้องต้นที่ถูกต้องให้กับประชาชน

1.3 การวิเคราะห์ผลถึงความต้องการในการเข้าร่วมบริหารจัดการภัยพิบัติของกลุ่มตัวอย่าง

จากผลการศึกษาพบว่ามีทั้งประชาชนที่เคยเข้าร่วมและไม่เคยเข้าร่วมในการแก้ไขปัญหาภัยพิบัติ โดยที่ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมในการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาภัยพิบัติสำหรับประชาชนกลุ่มที่เคยเข้าร่วมในการให้ความช่วยเหลือฯ นั้น สาเหตุส่วนใหญ่เกิดมาจากความต้องการในการที่จะเข้าไปช่วยเหลือผู้ที่ประสบภัย ในขณะที่สาเหตุที่ไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือฯ นั้นเกิดจากขาดความพร้อมระดับบุคคลในการที่จะเข้าไปเผชิญกับภัยพิบัติ ซึ่งจะเห็นได้ว่าประชาชนส่วนใหญ่ที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการภัยพิบัตินั้นเกิดมาจากความต้องการในการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมช่วยเหลือผู้อื่น แต่ในขณะที่เดียวกันกลุ่มที่ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมนั้นส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการขาดความพร้อมในระดับบุคคลในการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมให้ความช่วยเหลือ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่าประชาชนมีความต้องการในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือฯ แต่ยังคงขาดความพร้อมระดับบุคคล ในการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมบริหารจัดการภัยที่เกิดขึ้น

จากผลการศึกษาจึงแสดงให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความพร้อมในระดับบุคคลเพื่อเข้าไปร่วมแก้ไขปัญหาและเผชิญกับภัยที่เกิดขึ้น ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐ จำเป็นที่จะต้อง ส่งเสริม สนับสนุน สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในขั้นของการเตรียมความพร้อม และในขั้นของการแก้ไขปัญหาขณะเกิดภัยให้กับประชาชน โดยเริ่มตั้งแต่ระดับบุคคล กลุ่มคน องค์กร อาสาสมัครรูปแบบต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างชัดเจน และจากการศึกษายังพบว่าหากมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชน ประชาชนก็จะมีความพร้อมในระดับบุคคลมากขึ้น และจะสามารถเข้าไปร่วมในการบริหารจัดการภัยพิบัติที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง

1.4 การวิเคราะห์ผลถึงวิถีการเตรียมความพร้อมระดับบุคคลของประชาชนในการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการภัยพิบัติ

จากผลการศึกษาพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาให้ความรู้เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหากลภัยพิบัติ รวมทั้งการฝึกซ้อมแผนการบริหารจัดการภัยพิบัติให้กับประชาชน ซึ่งหากมีการเข้ามาให้ความรู้ฯ และการฝึกซ้อมแผนฯ จะทำให้ประชาชนเกิดความพร้อมและสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการภัยพิบัติได้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย หรือผู้อื่นที่ได้รับความเดือดร้อนอยู่แล้ว

1.5 การวิเคราะห์ผลถึงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆต่อการบริหารจัดการภัยพิบัติ

สำหรับประเด็นในด้านการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารจัดการภัยพิบัติ อาทิเช่น ในเรื่องของเครื่องมือ อุปกรณ์ สำหรับแก้ไขสถานการณ์หรือบรรเทาเหตุการณ์ในเบื้องต้น การเตรียมการในเรื่องของช่องทางการติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพในการสร้างความพร้อมระดับบุคคลต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการภัย สิ่งต่างๆเหล่านี้เป็นกระบวนการที่สำคัญในการที่จะเสริมสร้างศักยภาพให้กับประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมบริหารจัดการภัย แต่จากการศึกษาพบว่าประชาชนยังขาดสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้ประชาชนไม่มีศักยภาพเพียงพอในการที่จะเข้าไปเผชิญ หรือรับมือกับภัยที่อาจจะเกิดขึ้น ดังนั้นการที่จะทำให้ประชาชนเกิดศักยภาพได้นั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานในทุกภาคส่วน ในการที่จะพัฒนา ส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจและมีการเตรียมการรองรับกับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้น ทั้งนี้ในเรื่องดังกล่าวได้สอดคล้องกับข้อเสนอที่เป็นผลการศึกษาของศูนย์ข้อมูลและวิจัยทางวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล² ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการภัยพิบัติที่เกิดขึ้น พบว่า แนวทางการบริหารจัดการภัยพิบัตินั้น

² ศูนย์ข้อมูลและวิจัยทางวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, “รายงานฉบับ สมบูรณ์ (ฉบับปรับปรุง) การจัดจ้างที่ปรึกษาเพื่อศึกษาและจัดทำแผนแม่บทศูนย์บริหารวิกฤตการณ์ระดับชาติ”, (รายงานการวิจัย คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ; มกราคม 2550)

ควรมีการสร้างความรู้และการเตรียมความพร้อมระดับบุคคลให้กับประชาชน โดยมีการฝึกอบรม ประชุม สัมมนา ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับภัยที่อาจเกิดขึ้น และวิธีป้องกันให้กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ เสี่ยงภัย เพื่อเป็นการเพิ่มความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภัยและการป้องกันภัยให้กับประชาชน

นอกจากประเด็นทางด้านการเตรียมความพร้อมในเรื่องของเครื่องมือ อุปกรณ์ ช่องทางการติดต่อประสานงาน และการฝึกอบรม ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ประชาชนจำเป็นที่จะต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับความพร้อมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการที่จะแก้ไขปัญหา การบรรเทาภัย และการสนับสนุนการดำเนินการอย่างแท้จริง เนื่องจากปัจจุบันประชาชนยังขาด ความรู้ความเข้าใจในบทบาทและขีดความสามารถของหน่วยงานที่จะช่วยสนับสนุนและแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้น นอกจากนี้การบริหารจัดการภัยพิบัติจำเป็นต้องมีการสร้างความร่วมมือใน ทุกภาคส่วน เพื่อร่วมกันในการแก้ไขปัญหา ดังนั้นประชาชนจึงจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความพร้อมในด้านต่างๆของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการภัย เพื่อ จะได้เกิดการประสานงาน และบูรณาการในการแก้ไขปัญหาพร้อมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการภัยพิบัติ

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า

สมมติฐานที่ 1.1 เพศมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการ ภัยพิบัติ ซึ่งการทดสอบสมมติฐานตามตารางที่ 4.16 ค่า P-value มีค่าเท่ากับ 0.705 ซึ่งมากกว่า ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ในการศึกษาครั้งนี้ที่ 0.05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า **เพศไม่มีผล ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการภัยพิบัติ**

สมมติฐานที่ 1.2 อายุมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการ ภัยพิบัติ ซึ่งจากการทดสอบสมมติฐานตามตารางที่ 4.17 ค่า P-value มีค่าเท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ในการศึกษาครั้งนี้ที่ 0.05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า **อายุมีผล ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการภัยพิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05**

สมมติฐานที่ 1.3 ระดับการศึกษา มีผลต่อความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารจัดการภัยพิบัติ จากตารางที่ 4.18 ค่า P-value มีค่าเท่ากับ 0.397 ซึ่งมากกว่า

ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ในการศึกษาค้างนี้ที่ 0.05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า **ระดับการศึกษาไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการภัยพิบัติ**

สมมติฐานที่ 1.4 อาชีพมีผลต่อความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการบริหารจัดการภัยพิบัติ จากตารางที่ 4.19 ค่า P-value มีค่าเท่ากับ 0.071 ซึ่งมากกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ในการศึกษาค้างนี้ที่ 0.05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า **อาชีพไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการภัยพิบัติ**

จึงสรุปได้ว่า **ปัจจัยส่วนบุคคลในด้านเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการภัยพิบัติ** ดังนั้นจึงวิเคราะห์ได้ว่า เนื่องจากภัยพิบัติเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินต่อประชาชนส่วนใหญ่ รวมทั้งอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมโดยส่วนรวม หากมีเหตุการณ์ภัยพิบัติเกิดขึ้น ประชาชนทุกคนจึงคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อตนเองเป็นหลัก ประกอบกับความเชื่อพื้นฐาน ทศนคติ และค่านิยมของคนไทยส่วนใหญ่มักขอให้ความช่วยเหลือผู้อื่น ส่งผลให้ประชาชนเข้าไปร่วมในการบริหารจัดการภัยพิบัติที่เกิดขึ้น โดยที่ปัจจัยเกี่ยวกับเพศ ระดับการศึกษา หรืออาชีพ ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมของประชาชน

แต่ในขณะที่ปัจจัยทางด้าน **อายุกลับมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการภัยพิบัติ** โดยกลุ่มผู้ที่มีอายุไม่เกิน 20 ปี และกลุ่มผู้ที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป มีความต้องการในการเข้าร่วมการจัดการบริหารจัดการภัยพิบัติในสัดส่วน ร้อยละ 66.2 และ ร้อยละ 57.1 ซึ่งต่ำกว่ากลุ่มอื่นๆ (21-50 ปี) ที่มีสัดส่วนในความต้องการเข้าร่วม สูงกว่า ร้อยละ 80.0 ซึ่งอาจเกิดจากการเข้าร่วมในการจัดการภัยพิบัติจำเป็นต้องใช้บุคคลที่มีร่างกายแข็งแรง ซึ่งเป็นผู้ที่มีอายุระหว่าง 21 – 50 ปี ในขณะที่กลุ่มประชาชนที่มีอายุไม่เกิน 20 ปี และกลุ่มประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป เป็นผู้ที่มีร่างกายไม่สมบูรณ์ หรือไม่แข็งแรงเพียงพอต่อการบริหารจัดการภัยพิบัติ ซึ่งอาจส่งผลต่อความต้องการเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมในการบริหารจัดการภัยพิบัติ เพราะกลุ่มประชากรดังกล่าว (อายุไม่เกิน 20 ปี และผู้ที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป) ไม่สามารถให้ความช่วยเหลือผู้ประสบเหตุได้อย่างเต็มที่ ขณะเดียวกันอาจกลายเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานได้ด้วยเช่นกัน

สมมติฐานที่ 2 ระดับความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวกับภัยพิบัติมีผลต่อความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการภัยพิบัติ

จากตารางที่ 4.20 ค่า P-value มีค่าเท่ากับ 0.477 ซึ่งมากกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ในการศึกษาครั้งนี้ที่ 0.05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า **ระดับความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวกับภัยพิบัติไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการภัยพิบัติ**

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่าระดับความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวกับภัยพิบัติไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการภัยพิบัติ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่มีความเชื่อกันดี และวัฒนธรรมตามแบบของคนไทย คือ ชอบให้การช่วยเหลือผู้อื่น ดังนั้นความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวกับภัยพิบัติจึงไม่ใช่ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการภัยพิบัติ จึงสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการภัยพิบัตินั้นมีความแตกต่างจากการมีส่วนร่วมในเรื่องอื่นๆ เนื่องจากประชาชนที่จะเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมนั้นอาจจะไม่มีความรู้ในการบริหารจัดการภัยพิบัติแต่การเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมนั้นจะขึ้นอยู่กับความต้องการ ความสมัครใจ หรืออาจจะเกิดจากความเสียดสีที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมโดยที่ตนไม่มีความรู้ในเรื่องนั้นๆ แต่ทั้งนี้ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นจะต้องมีผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของบุคคลคนนั้น หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วย

สมมติฐานที่ 3 การเตรียมความพร้อมในระดับบุคคลมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการภัยพิบัติ

จากตารางที่ 4.21 ค่า P-value มีค่าเท่ากับ 0.071 ซึ่งมากกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ในการศึกษาครั้งนี้ที่ 0.05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า **การเตรียมความพร้อมในระดับบุคคลไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการภัยพิบัติ** เนื่องจากเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการภัยพิบัติ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากความเชื่อ ทัศนคติ ค่านิยม ความสมัครใจ และความเสียดสีของบุคคลแต่ละบุคคล ดังนั้นการเตรียมความพร้อมในระดับบุคคลจึงไม่ใช่ปัจจัยหลัก เช่นเดียวกับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการบริหารจัดการภัยพิบัติ ซึ่งหากเมื่อเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติขึ้นจริงประชาชนมักจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาในเบื้องต้นก่อน เท่าที่ศักยภาพและความสามารถที่ตนมีก่อนที่จะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะเข้าไปดำเนินการแก้ไขปัญหาต่อไป แต่ในขณะเดียวกันผลการศึกษาในประเด็นเรื่องสาเหตุของการไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาภัยพิบัตินั้น ส่วนใหญ่เกิดมาจากการไม่มีความพร้อมต่อการเผชิญภัย ดังนั้นประเด็นในเรื่องของการเตรียมความพร้อมในระดับบุคคลจึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการภัยพิบัติ โดยที่การเตรียมความพร้อมนั้นจะครอบคลุมในเรื่องของการคาดการณ์แนวโน้มของภัยที่จะเกิด การวางแผนรับมือกับสิ่งที่จะเกิดขึ้น การติดตามการแจ้งเตือนจาก

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การจัดเตรียมเครื่องมืออุปกรณ์ที่จะใช้ในการแก้ไขปัญหา และการฝึกซ้อมแนวทางปฏิบัติสำหรับการแก้ไขปัญหา

2. การวิเคราะห์ผลการศึกษาในเชิงคุณภาพ

จากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกซึ่งมีคำถามให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น และเสนอแนะในประเด็นต่างๆดังนี้

2.1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติในประเทศไทย ในประเด็นของ 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการภัยพิบัติทั้งภาครัฐและภาคเอกชน 2) เครื่องมือและอุปกรณ์ในการใช้งาน และ 3) บทบาทของภาคประชาชนในระดับต่างๆทั้งก่อนเกิดเหตุ และขณะเกิดเหตุ มีรายละเอียดของการวิเคราะห์ผลการศึกษาดังนี้

2.1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อการบริหารจัดการภัยพิบัติ จากการสัมภาษณ์ประชาชนทั่วไป พบว่า

1) ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการภัยพิบัติของหน่วยงานภาครัฐ ว่าหน้าที่หลักในการบริหารจัดการภัยพิบัติเป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่จะต้องดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นหลัก เนื่องจากภาครัฐมีความพร้อมในทุกๆ ด้านทั้งเครื่องมือ อุปกรณ์ บุคลากร งบประมาณในการบริหารจัดการภัยพิบัติ แต่จากประสบการณ์ ที่ผ่านมาในการแก้ไขปัญหาของภาครัฐมักล่าช้า ไม่ทันต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ทำให้ประชาชนไม่ได้คาดหวังและรอคอยความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐเพียงอย่างเดียว โดยที่ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาภัยพิบัติว่าท้ายที่สุดแล้วการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นก็ควรต้องเป็นหน้าที่ของประชาชน เพราะประชาชนเป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรง ซึ่งจะหวังรอคอยความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐเพียงอย่างเดียวคงจะไม่ทันกับความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น ประชาชนจึงได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาไปก่อนตามความรู้ความสามารถและศักยภาพที่มีอยู่ เพื่อให้ตนเองสามารถมีชีวิตรอด และปกป้องทรัพย์สินของตนไว้ก่อนตามความสามารถที่จะทำได้ ทำให้ประชาชนเกิดทัศนคติต่อบทบาทและการดำเนินงานของภาครัฐในเชิงลบ

2) ประชาชนมีความคิดเห็นว่าหน่วยงานภาคเอกชนเป็นหน่วยงานที่มีความพร้อมในระดับหนึ่งและมีการทำงานที่รวดเร็วกว่าหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งเท่าที่ผ่านมานักหน่วยงานภาคเอกชนยังไม่มีบทบาทมากนัก ส่วนใหญ่จะทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานหลังจากเหตุการณ์ได้เกิดขึ้นแล้ว โดยบทบาทหลักของหน่วยงานของภาคเอกชนมักจะเกิดขึ้นในขั้นของการฟื้นฟูภัย จากเหตุการณ์ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นการให้ความช่วยเหลือของภาคเอกชนจะเห็นได้จากการบริจาค

เป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่ปัจจุบันภาคเอกชนเป็นผู้ที่มีทรัพยากรที่สำคัญในการที่จะสนับสนุนการดำเนินการแก้ไขปัญหายักษ์พิบัติได้ แต่ยังไม่ได้ออกมาให้สาธารณะได้รับรู้รวมทั้งยังไม่ได้มีการนำทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้อย่างเต็มที่ และจากการดำเนินการในเรื่องต่างๆของภาคเอกชนทำให้ประชาชนมีความเชื่อว่าภาคเอกชนจะสามารถแก้ไขปัญหาลดเร็วกว่าภาครัฐ เพียงแต่ในขณะนี้ประชาชนยังไม่ได้เห็นบทบาทในการแก้ไขปัญหของภาคเอกชนอย่างชัดเจน ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐจึงควรที่จะเป็นแกนกลางในการประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อร่วมกันในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

ทั้งนี้การแก้ไขปัญหายักษ์พิบัติจำเป็นต้องเกิดมาจากความร่วมมือของทุกภาคส่วน ทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน รวมไปถึงภาคประชาชน ดังนั้นการร่วมมือกันแก้ไขปัญหาก็จะช่วยให้การแก้ไขปัญหาลดความระมัดระวัง รวดเร็วขึ้น เนื่องจากการแก้ไขปัญหายักษ์พิบัตินั้นจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรในด้านต่างๆ เป็นจำนวนมาก เช่น บุคลากร เครื่องมือ อุปกรณ์ ยานพาหนะ โดยที่ทรัพยากรต่าง ๆ นั้นปัจจุบันหน่วยงานต่างๆมีไม่เพียงพอในการแก้ปัญหา ถึงแม้จะมีการลงทุนในด้านทรัพยากรเป็นจำนวนมากก็อาจจะไม่คุ้มค่า เพราะไม่สามารถคาดการณ์กับเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ เมื่อเกิดวิกฤตการณ์ที่มีความรุนแรงขึ้น การระดมทรัพยากรจากทุกหน่วยงานไม่ว่าจะเป็นในส่วนของภาครัฐ เอกชน มูลนิธิต่างๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐจึงจำเป็นต้องสร้างเครือข่ายความร่วมมือให้เกิดขึ้นทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการแก้ไขปัญหายักษ์พิบัติที่เกิดขึ้นเพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการบริหารจัดการกับปัญหา และแก้ไขปัญหาลดทันที่

2.1.2 เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆที่มีอยู่ในปัจจุบัน จากการสัมภาษณ์ประชาชนทั่วไปพบว่า

1) ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องมือและอุปกรณ์ รวมทั้งการใช้งานของเครื่องมือหรืออุปกรณ์เหล่านั้น ทำให้ที่ผ่านมามีประชาชนมักไม่สนใจต่อเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่มีอยู่ ประกอบกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่เคยให้ความรู้ หรือสอนวิธีการใช้งานให้กับประชาชน ทำให้ประชาชนไม่มีความพร้อมในการที่จะนำเครื่องมือเหล่านั้นมาใช้งาน

2) สำหรับเครื่องมือและอุปกรณ์ที่มีอยู่ ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเครื่องมือและอุปกรณ์เหล่านั้นไม่มีความพร้อมเพียงพอต่อการใช้งาน เนื่องจากมีสภาพเก่าและไม่มีหน่วยงานใดที่จะเข้ามาดูแลปรับปรุงให้มีความพร้อมต่อการใช้งานเมื่อเกิดเหตุการณ์

3) ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าสถานที่ติดตั้งของเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่พบเห็นคาดว่าจะสามารถนำไปใช้ได้สะดวก แต่ปัจจุบันบางจุดไม่มีเครื่องมือ

อุปกรณ์ต่างๆ เหล่านั้น เนื่องจากส่วนหนึ่งชำรุดเสียหาย ทั้งนี้ในกรณีของการตรวจสอบการใช้งานในภาวะปกติที่ผ่านมายังไม่เคยมีการทดสอบการใช้งาน

จากการศึกษาในประเด็นทางด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ที่มีอยู่ปัจจุบันพบว่าเครื่องมือและอุปกรณ์เหล่านั้นไม่เพียงพอต่อการใช้งาน และอุปกรณ์ที่มีอยู่ก็ขาดการดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน ประกอบกับประชาชนเองไม่ได้ให้ความสนใจกับอุปกรณ์ที่มีอยู่ เพราะไม่มีความรู้ในการใช้งานอุปกรณ์เหล่านั้น ซึ่งมีผลการศึกษาของ ชัยพร สมประชัย³ ที่ได้ศึกษาเรื่องการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนของเทศบาลนครเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ควรมีการปรับปรุงวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ และที่หลบภัยสาธารณะไว้อย่างพร้อมเพียงเสมอ จึงสะท้อนให้เห็นว่าปัจจุบันยังไม่มีการเตรียมความพร้อมในเรื่องของเครื่องมือ อุปกรณ์อย่างจริงจังเพื่อให้พร้อมต่อการใช้งานเมื่อเกิดเหตุขึ้น หากขาดความพร้อมทางด้านเครื่องมือ และอุปกรณ์แล้วเมื่อเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติขึ้นจะไม่สามารถระงับเหตุได้ และจากเหตุการณ์เล็กๆ ก็อาจจะลุกลามกลายเป็นเหตุการณ์ขนาดใหญ่ และส่งผลเสียหายเป็นจำนวนมากได้

2.1.3 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทภาคของประชาชน จากการสัมภาษณ์ประชาชนทั่วไปพบว่า

ประชาชนไม่รู้ว่าจะต้องทำอะไรบ้างทั้งในขั้นก่อนเกิดเหตุและขณะที่เกิดเหตุ ทำให้เมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้นจึงเกิดความวุ่นวาย สับสน ต่างคนต่างหนีเอาตัวรอด หากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาให้ความรู้กับประชาชนว่าก่อนเกิดเหตุประชาชนควรจะทำอะไร ขณะเกิดเหตุประชาชนควรจะทำอะไร ก็จะช่วยให้ประชาชนเกิดความเข้าใจในบทบาทของตนเอง และช่วยให้การแก้ไขปัญหาภัยพิบัติที่เกิดขึ้นสามารถดำเนินไปได้อย่างรวดเร็วและจะช่วยลดความสูญเสียได้ดีขึ้น

จากผลการศึกษาจะพบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในการบริหารจัดการภัยพิบัติเนื่องจากประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติทั้งก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุ ดังนั้นจึงทำให้เมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้นประชาชนจึงเกิดความสับสนวุ่นวาย ซึ่งนอกจากจะไม่ได้ให้การช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการบริหารจัดการวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว ในขณะเดียวกันยังได้กลายเป็น

³ ชัยพร สมประชัย, “การป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนของเทศบาลนครเชียงใหม่”, (การค้นคว้าแบบอิสระ รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2538).

อุปสรรคที่สำคัญในการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นของเจ้าหน้าที่อีกด้วย และจากปัญหาที่เกิดขึ้น อาจสรุปได้ว่าประชาชนยังไม่เคยผ่านการฝึกซ้อมแผนการบริหารจัดการภัยพิบัติ ซึ่งการฝึกซ้อมแผนฯ ดังกล่าวจะเป็นแนวทางการปฏิบัติที่สำคัญที่จะช่วยให้ประชาชนเกิดความเข้าใจในแนวทางการ ปฏิบัติในทุกระดับของการเกิดเหตุ ซึ่งได้มีข้อเสนอของงานวิจัยจากสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ⁴ (คณะทำงานศึกษายุทธศาสตร์การป้องกันภัยพิบัติและอุบัติภัย) ได้ทำการศึกษา และเสนอแนะยุทธศาสตร์ต่อคณะรัฐมนตรี โดยมุ่งให้รัฐต้องให้การศึกษาด้านการป้องกันภัยพิบัติ และอุบัติภัยต่างๆ (Safety Education) และจัดให้มีหลักสูตรสวัสดิการศึกษาศึกษา เพื่อให้ความรู้ การ ฝึกอบรวม การฝึกซ้อมการป้องกันสาธารณภัยให้กับประชาชน นักเรียนนักศึกษาด้วยสถานการณ์ จำลองที่เหมือนจริง (Simulator) ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะช่วยให้ประชาชนเกิดความพร้อมในระดับ บุคคลและสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในแก้ไขปัญหายภัยพิบัติที่เกิดขึ้นได้

2.2 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการภัยพิบัติในประเทศไทย ในขั้นของการเตรียมความพร้อม และขั้นของการแก้ไขปัญหาขณะที่เกิดภัย จากผล การศึกษาพบว่า

ประชาชนส่วนใหญ่มองว่าปัญหาที่เกิดขึ้นถึงแม้ว่าการแก้ไขปัญหาก็จะเป็นหน้าที่ของ หน่วยงานภาครัฐ แต่ถึงอย่างไรประชาชนก็เป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรง จึงไม่ได้รอคอยความ ช่วยเหลือจากภาครัฐเพียงอย่างเดียว ขณะเดียวกันประชาชนเองไม่รู้ว่าตนจะต้องทำอะไรเพื่อ เตรียมการรองรับกับสิ่งที่จะเกิดขึ้น และมักจะเกิดความสับสนขณะที่เกิดเหตุขึ้น ดังนั้นประชาชน จึงมีความคิดเห็นเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐควรที่จะสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชน นอกจากนั้นควรมีการฝึกซ้อมแนวทางการปฏิบัติเมื่อเกิดภัยให้กับประชาชนได้ทราบเป็นแนวทาง ในการ แก้ไขปัญหาเบื้องต้น เมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้นจริงประชาชนจะจะสามารถแก้ไขปัญหามา ในเบื้องต้นได้เอง ก่อนที่หน่วยงานภาครัฐจะเข้ามาดูแลและดำเนินการแก้ไขปัญหาคต่อไป

⁴ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (คณะทำงานศึกษายุทธศาสตร์การป้องกันภัยพิบัติ และอุบัติภัย), “ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การป้องกันภัยพิบัติและอุบัติภัยเสนอต่อ นายกรัฐมนตรี”, 2548, (อัดสำเนา).

เนื่องจากประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาของหน่วยงานภาครัฐที่ผ่านมาในหลายๆ เรื่อง ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างรวดเร็ว จึงทำให้ประชาชนไม่ได้คาดหวังกับการแก้ไขปัญหาของหน่วยงานภาครัฐ ขณะเดียวกันประชาชนก็เริ่มตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญของปัญหาภัยพิบัติที่เกิดขึ้น เนื่องจากผลกระทบจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของตน ดังนั้นประชาชนจึงพยายามที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง โดยมิได้คาดหวังหรือรอคอยการช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐเพียงอย่างเดียว แต่ในขณะเดียวกันการแก้ไขปัญหาภัยพิบัติจำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรจากหลายฝ่ายร่วมกัน ซึ่งประชาชนเองอาจจะไม่มีศักยภาพเพียงพอในการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการบริหารจัดการภัยพิบัติที่เกิดขึ้น ทั้งนี้จึงจำเป็นที่จะต้องเป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐในการที่จะเป็นตัวกลางในการประสาน สนับสนุน ระดม ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรต่างๆ จากทุกภาคส่วนเข้ามาในการบริหารจัดการภัยพิบัติที่เกิดขึ้น

